

محمد حسن عصاره

رییس مؤسسه تحقیقات

ثبت و گواهی بذر و نهال

یادداشت مدیرمسئول

همانند بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی، در سال‌های پس از انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، مراحل تولید، فرآوری و عرضه بذر به کشاورزان در زمره اقدامات حمایتی بخش کشاورزی محسوب شده و کاملاً توسط دولت اجرا و هدایت می‌گردید. در این سال‌ها حتی واردات و فروش بذر سبزی و صیفی نیز توسط برخی شرکت‌های دولتی دنبال می‌شد. با اجرایی شدن سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی و تفسیر این اصل قانون اساسی در قوانین پنج‌ساله توسعه اقتصادی کشور؛ بخش‌های اقتصادی که در آنها دولت امر تصدی‌گری را برعهده داشت بازمهندسی و هدف‌گذاری گردید.

اولین قدم در این راستا، خروج بخش‌های دولتی از واردات بذرهای سبزی و صیفی بود که در سال‌های آغازین دهه هفتاد شمسی اتفاق افتاد و همزمان یارانه تخصیصی به واردات این گروه از بذرها متوقف شد. همچنان شرکت‌ها و مؤسسات دولتی مانند شرکت خدمات حمایتی کشاورزی، شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی، مؤسسات تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر و چغندر قند و ... وظیفه تولید، فرآوری و عرضه بذر گواهی‌شده را به کشاورزان عهده‌دار بودند؛ هرچند تمام یا قسمتی از تولید بذر در اراضی کشاورزان و شرکت‌های خصوصی انجام می‌شد.

سال‌های آغازین دهه هشتاد شمسی را شاید بتوان نقطه عطفی در تاریخ خصوصی‌سازی صنعت بذر کشور قلمداد نمود. ورود شرکت‌های خصوصی به قلمرو تولید، فرآوری و عرضه بذر غلات که از نظر متخصصین امر سخت‌ترین و پیچیده‌ترین فرآیند خصوصی‌سازی در عرصه بذر است، در طی این سال‌ها اتفاق افتاد و همین امر باعث شد که جریان مستمری از واگذاری فعالیت‌های تصدی‌گرایانه بخش‌های دولتی در صنعت بذر اتفاق بیفتد؛ به گونه‌ای که مؤسسات تحقیقاتی دولتی نیز قسمت اعظمی از فعالیت‌های مرتبط با تولید هسته‌های اولیه بذرهای مختلف را به شرکت‌های خصوصی دارای مجوز و صلاحیت واگذار نموده‌اند. اکنون پس از حدود ۱۵ سال و ظهور قریب به سیصد شرکت خصوصی دارای مجوز در عرصه تولید و عرضه بذر در کشور، لازم است تا ارزیابی دقیقی از مسیر و روند خصوصی‌سازی در صنعت بذر کشور صورت گیرد. ورود، بقا و توسعه فعالیت یک شرکت خصوصی در صنعت بذر به عوامل مختلفی وابسته است که مهم‌ترین آنها شرایط اقتصادی کشور، سیاست‌های حمایتی در بخش کشاورزی و به‌ویژه در صنعت بذر، فضای رقابتی درون کشور و در رقابت با بذرهای وارداتی و همچنین سیاست‌های کلی بخش کشاورزی در توسعه کشت محصولات مختلف، هستند. فرصت‌ها و تهدیدات احتمالی ناشی از واگذاری فعالیت‌های تولید بذر به بخش خصوصی بایستی به‌دقت مطالعه شده و تمهیدات لازم برای شرایط اضطرار پیش‌بینی گردد. در این شماره از فصلنامه سعی شده است تا از این منظر به بخش‌های مختلف صنعت بذر کشور نگاهی موشکافانه انجام پذیرد و روند خصوصی‌سازی در مسیر زمان با دید انتقادی ارزیابی شده، فرصت‌ها و تهدیدات به مخاطب عرضه شود و در نهایت پیشنهادات لازم برای اصلاح مسیر و تقویت فعالیت بخش خصوصی ارائه گردد.